

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

הדיון הדרוזי במאל קאסם, אחרי שהאשם עלידי צעירה יהודיה, בהפצת הבטחת נישואין. בין מעמדות מלכת המים של העולם הזה הופיעה השבעה לפני 25 שנה גאולה אחרונה, אחותה של הזמרת חנה אהרונה. בשער הגליון: אנשי מארנים אמריקאים בחופי בירות.

גליון העולם הזה שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, הביא סיפור בלעדי של עד ראייה ששב מביירות, ועקב אחרי פלישת חיילי המארינס לארץ-הארזים. תחת הכותרת: אני הייתי שם! תיאור הנרי בוקר את שראו עיניו. תחת הכותרת: תערוכת האסוף הובא סיפורה של תערוכת-העשור, שנועדה לגלול את הישגי המדינה, והביאה במקומם ים של סיפומות נכבדות ומבול של נתונים משעממים, מלווים בתצלומי-ענק וברעיונות גמדיים. תחת הכותרת: שלוש פנים לדינה, הובא סיפורה של שחקנית התיאטרון דינה ססקו-דורון, ששיחקה תחת הכותרת: האריירה טובה מאהבה הובא סיפורה של עורר

היום שבו נוסדה "הפעולה השמיית" ★ חוק להגנת מישפחות ברוכות ילדים

העולם הזה 1087
תאריך: 30.7.1958

המנחת בעיות מדיניות בצורה מדעית וחסרת רגשות.

● בועז עברון, אחד מהמבקרים התרבותיים המעמיקים ביותר בארץ, שהשתתף בשעתו בייסוד מרכז העברים הצעירים, פסל את התפיסה הכנענית הרומנטית, השתדל לצקת את התוכן לחי של התפיסה העברית החדשה לתוך רפוסים פוליטיים מציאותיים.

● אורי אבנרי, לוחם אצ"ל בנעוריו, שפרש מן האירגון כדי לגבש בפעם הראשונה את הרעיון המרכזי, פירסם ערב מלחמת תש"ח את החוברת מילחמה ושלוש במרחב חשמי, שבה תבע להעביר את המלחמה לפסים של מאבק עברי ערבי נגד המישטרים הפיאודליים של פארוק ועבראללה, התגייס לפלוגת שועלי שימשון, נפצע קשה, גיבש מאז את התפיסה השמית במאות כתבות בעולם הזה.

● **מצע ומבשרי-האזנה.** למרות שהחוג התחבב בהדרגה ושהתקיימו יותר ממאה פגישות, התנהלה הפעולה בסודיות מוחלטת. כל המשתתפים חששו כי פירסומת רעשנית תחבל במאמץ לגיבוש פנימי.

אולם היה מי שהבחין בסכנה, ודאג להפך שקט זה. כתב העולם הזה אלי תבור, שהשתתף בכמה מפגישות החוג בקפה הרלינגר בתל-אביב נחטף, ונדרש עלידי חוטפיו לחתום על הודעה שחוג זה הוא מחתרת חדשה.

אולם אפילו בשיא ההתרגשות, כאשר עיתוני הארץ דיברו על "מחתרת הרלינגר" ועיתונאים סקרנים ביקשו לברר את פשר החוג המיסטורי, לא פסקה העבודה השקטה לרגע. למחתרת החטיפה החליט החוג לגשת לניסוח מצע, התפצל לחצי תריסר ועדות, שקיימו קרוב למאה פגישות נוספות. התוצאות: מצע של יותר מ-100 סעיפים, הפותח במילים: "אומה עברית חדשה נולדה בארץ-ישראל..." כולל פרקים על היחס לפזורה היהודית, על עקרונות ההשתרשות במרחב השמי ואיחוד ארץ-ישראל, על עמדת המדינה כלפי הגושים העולמיים והמחנה האפרי אסיאתי, על מהות המישטר הפנימי, החברתי, הכלכלי והפוליטי במדינה ועל הכיוון התרבותי החדש.

המצע הושלם. נקבע תאריך לאישורו, כהקדמה לפירסומו ברבים. ואז קרה משהו ששיבש את לוח-הזמנים: המהפכה העיראקית והנחיתה האמריקאית בלבנון.

שמים ואנטי-שמים. כמו בימי מיכצ' סיני, שוב גברה בלב חברי החוג (שהחליט עתה לקרוא לעצמו הפעולה חשמית), ההכרה שאסור לשחק, שיש לפרסם אזהרה מיידית. היא פורסמה בצורה מודעה צנועה בהארץ ובחעולם הזה. ראשי החוג קיוו, כי למחרת היום יוכלו לחזור לפעולתם עד לאישור המצע. הם טעו.

התגובה על המודעה הקטנה היתה מפתיחה — בעיקר הופתעו אנשי הפעולה חשמית עצמם. תוך שבוע נאמו עליה ברדיו ובכינוסים מפלגתיים, שרים ועסקני מפלגות קבעו את עמדתם, מיטב עיתונאי הארץ הקדישו לה מאמרים ארוכים, נתן אלתרמן כתב עליה שיר ויוסף בס גם צייר עליה קריקטורה. ההומור העממי ניכנס לפעולה, מיהר להגדיר את מתנגדיה בשם "אנטי-שמים". היה ברור לכל: זו הפעם הראשונה מאז קום המדינה שהושמע בארץ רעיון מהותי חדש.

חלק גדול מהתגובות היה מבוסס על חצי-מישפטים חטופים שלא הובנו כראוי, חלק קטן ניסה לסלק את הדברים בדרון, לתאר את לוחם-החרות יליד-מור כזומם לחסל את המדינה, את פצוזה-המלחמה אורי אבנרי כפחזן חתרני. אולם הקהל הרחב קבע את עמדתו באינשואי-המדינה: הוא לא התאהב ברעיון החדש במבט ראשון, אך שוכנע כי זהו רעיון הטעון מחשבה יסודית.

אנשים

● ראש-הממשלה דוד בן-גוריון: יש בארץ מוסד אחד שלפניו אפשר לספר דברים מבלי שיתפרסמו — עורכי העיתונים. חבר מועצת עיריית תל-אביב מטעם מפ"ם, יוסף ימבור: "פיקניק בישראל הוא תערוכת של חול, חרקים, עגבניות וענבים." שחקן תיאטרון אוטא מאיר ינאי, על הבימאי יוסף מילוא, אחרי הדחתו מהתיאטרון חקאמרי: "יוסף מילוא הוא משה שרת של התיאטרון חקאמרי."

מילחמה נגד האימפריאליזם באיזור כולו, שתיעדו בכל גורם אנטי-אימפריאליסטי בעולם, תחפש שותפים באומות הערביות תחת הסיסמה של "פירוז המזרח התיכון".

● בנימין רבינוביץ בא מכיוון אחר לגמרי: איש מפא"י, מחסידי חיים ארלוזורוב, שעבר למפלגת השומר הצעיר והיה פעיל בליגה לשיתוף-פעולה יהודי-ערבי, מתימטיקאי

להגיע אל שורשי התהליך, לגבש יסודות לשינויים-ערכיים בתפיסה הלאומית.

● **לח"י-ארלוזורוב-כנענים.** כך התכנסו, ימים מעטים אחרי סיום מיכצ' קרש, שיבעה בדירה פרטית בתל-אביב, קיבלו על עצמם משימה שנראתה פשוטה: לגבש מצע רעיוני שלם חדש להנהגת האומה.

כבר הצעדים הראשונים הכיחו שאין הדבר קל כל עיקר. האנשים באו מחוגים שונים ומשונים, דיברו במושגים שונים, התרגלו לדרכי מחשבה שונות. היה צורך להתחיל לגמרי מן ההתחלה: לגבש מונחים חדשים, לצרף אותם למושגים, ואתם לדרכי מחשבה.

ההתקדמות היתה איטית. משנתקלו השיבעה בסלע-מחלוקת, לא ניסו לעקוף אותו עלידי ניסוח-פשרה. הם עצרו, דנו בכעיה עד שנתגלו שורשיה וגובשה דיעה אחידה.

האנשים שסללו דרך זו באו מכיוונים שונים מאוד. בין היתר היו שם:

● נתן יליד-מור היה ראש מרכז לח"י בשעה שלכל שוטר כריטי היתה פקודה להרגו בו במקום עם התגלותו. בהגיע המאבק האכזרי בכריטים לשיאו, גברה בו הרעת כי מילחמת-השיחרור נגד הכובש הור בארץ חייבת להפוך

אידגונים

קול. מחתרת הרלינגר

תוחתי סיני רעמו. כוחות צה"ל פרצו קרימה. קול ישראל שידר בשורות-ניצחון מלהיבות, יחד עם תחושת מוגיה-אור במיפרץ שלמה. ריוד בן-גוריון דיבר על מלכות שלישית, ורוב אזרחי ישראל היו בטוחים כי סוף סוף נסתיימו צרות המדינה.

אולם לא כל האזרחים האמינו בכך. בלב אחדים מהם גברה מועקה עמוקה. הם חששו כי הרי הניצחון הצבאי יתגרפו במהרה, וכי בעיקבותיהם תבוא תבוסה מדינית מוחצת, שתוצאותיה יהיו הרוש-שואה לשנים רבות.

כרגיל לגבי אנשים האחוזים חרדה עמוקה, חיפשו אנשים אלה איש את רעהו. פה ושם נפגשו שניים בבית-קפה, מישוה אחר התקשר בטלפון. כך נתקבצו, כמעט במיקרה, שיבעה איש. הנטייה הראשונה היתה לפרסם אזהרה רצינית, שתעמיד את האומה על גודל הסכנה. אולם מחשבה שנייה לימדה אותם אחרת: אזהרה שתמית לא תעזור במאומה. מה שדרוש הוא נסיון

דוד בן-גוריון, שהתאבד זמן קצר קודם לכן. בתום ברית-המילה פנה חמוהל אל ראש-הממשלה בן-גוריון ואמר: "אתה רואה אדון בן-גוריון, עכשיו הוא יהודי!" בן-גוריון לא נשאר חייב ותגיב מייד: "הוא יהודי כבר מקודם, משעת לידתו. ולפי ההלכה."

סנדק בן-גוריון ואב פרס
בברית-המילה של נחמיה פרס: שלושה תצלומים מתוך טקס ברית-המילה של נחמיה פרס. בנו של שימעון פרס, ששמו נקרא על שם נחמיה כרמל, שלישו הצבאי של